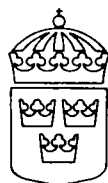

Utrikesutskottets betänkande

1985/86:26

om godkännande av tilläggsprotokoll till Sveriges
frihandelsavtal med de Europeiska gemenskaperna
(prop. 1985/86:153), m. m.

UU
1985/86:26

Propositionen

I proposition 1985/86:153 föreslås att riksdagen godkänner tilläggsprotokoll till Sveriges frihandelsavtal med dels den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC), dels den Europeiska kol- och stålgemenskapen (CECA) och dess medlemsstater med anledning av Spaniens och Portugals anslutning till de Europeiska gemenskaperna (EG). Tilläggsprotokollen innebär att Sverige och Spanien liksom Sverige och Portugal gentemot varandra avskaffar tullar och andra hinder i handeln med de varor som omfattas av Sveriges nuvarande avtal med EEC resp. CECA och dess medlemsstater.

Vidare föreslås i propositionen en ändring i tullförordningen (1973:979).

År 1977 ansökte Spanien om medlemskap i EG. Förhandlingarna resulterade i ett anslutningsfördrag den 12 juni 1985 varigenom Spanien tillträdde som medlem i EG den 1 januari 1986. Fördraget innehåller övergångsbestämmelser som för industrivaror gäller under tiden den 1 januari 1986–den 31 december 1992 och för vissa jordbruksvaror under tiden den 1 januari 1986–den 31 december 1995. Genom fördraget tillträder Spanien även CECA.

Portugal ingick år 1972 ett frihandelsavtal med EEC och ett avtal med CECA och dess medlemsstater. År 1977 ansökte Portugal om medlemskap i EG. Förhandlingarna ledde till ett anslutningsfördrag som undertecknades den 12 juni 1985. Genom fördraget tillträdde Portugal som medlem i EG den 1 januari 1986. Fördraget innehåller övergångsbestämmelser som i stort överensstämmer med dem som gäller för Spanien.

Till följd av Spaniens och Portugals inträde i EG måste anpassnings- och övergångsbestämmelser till EFTA-ländernas resp. frihandelsavtal med EEC och avtal med CECA jämte dess medlemsstater fastställas för handeln med Spanien och Portugal. Förhandlingar härom mellan EG- och EFTA-länderna inleddes i oktober 1985 och slutfördes den 22 februari 1986.

Förhandlingarna resulterade i tilläggsprotokoll till Sveriges frihandelsavtal med dels EEC, dels CECA och dess medlemsstater. Protokollen paraferades den 22 februari 1986 och gäller för tiden t. o. m. den 31 december 1992. Till protokollet avseende EEC har fogats dels en skriftväxling avseende återinförande av tullar för vissa varor, dels en skriftväxling om symaskiner, dels en skriftväxling avseende handeln med vissa fisk- och jordbruksvaror. De två förstnämnda skriftväxlingarna gäller t. o. m. den 31 december 1992 medan den som avser handeln med vissa fisk- och jordbruksvaror gäller så länge

Sverige och EG har enats om att vidta de åtgärder som krävs för att fr. o. m. den 1 mars 1986 tillämpa de överenskomna bestämmelserna i avvaktan på att tilläggsprotokollen träder i kraft. Enligt Spaniens och Portugals anslutningsfördrag med EG äger den första tullsänkningen rum den 1 mars 1986. Regeringen har därför den 27 februari 1986 med stöd av riksdagens bemyndigande i 4 § tullförordningen (1973:979) beslutat om de ändringar i frihandelsförordningen (1977:1194) som möjliggjort ifrågavarande tullsänkningar (SFS 1986:86).

Fr. o. m. den 1 mars 1986 kommer Sverige och Spanien att för varor med ursprung i resp. land stegvis avveckla tullarna under en övergångsperiod fram t. o. m. den 31 december 1992. Motsvarande tullavveckling gäller i Portugal.

För livsmedelsindustriprodukterna avser tullsänkningarna manufaktureringsskyddet. Bastullen från vilken sänkningarna skall företas är den tull som Spanien resp. Portugal tillämpar för varje vara den 1 januari 1985. Om denna tull sänkts under år 1985, gäller dock den nya tullen som bastull.

För vissa varor som tidigare omfattats av EFTA-konventionen men som inte omfattas av frihandelsavtalet med EEC kommer tullar att återinföras.

I den mån Spanien öppnar tullfria kontingenter gentemot tredje land kommer EFTA-länderna att få samma behandling som de tidigare EG-länderna.

Sverige och EG kommer att ha ett administrativt samarbete beträffande den portugisiska tekoexporten till Sverige. Samarbetet kommer att vara under lika lång tid som det som gäller för EG vilket förutsätts vara tre år med möjlighet till ett års förlängning om vissa förutsättningar föreligger. Arrangemanget, som i varuomfattningen täcker de varor som tidigare varit föremål för begränsningar, möjliggör för Sverige att, om plötsliga och allvarliga svårigheter skulle uppstå på den svenska marknaden till följd av tekoimporten från Portugal, ta upp denna fråga i den blandade kommittén Sverige-EEC. Om så sker, har Portugal åtagit sig att visa förståelse och flexibilitet. Arrangemanget bör ge möjligheter att tillse att några allvarliga problem inte uppstår till följd av tekoimporten från Portugal och att svensk tekoindustri får en period under vilken den kan anpassa sig till en situation i vilken importen av teko från Portugal är helt fri.

På jordbruksområdet har Sverige i en skriftväxling i anslutning till frihandelsavtalet med EG utfäst sig att ensidigt bevilja EG tullförmåner avseende vin och vissa fisk- och trädgårdsprodukter. Dessa medgivanden kommer att utsträckas till att omfatta även importen från Spanien och Portugal i den mån så inte redan skett. Som ett led i uppgörelsen har Sverige vidare beviljat EG vissa fiskerättigheter avseende torsk och sill i svenska vatten. Skriftväxlingen återges i bilagan till propositionen (s. 109 ff).

Enligt 4 § tullförordningen får regeringen förordna om avvikelser från tullförordningen och tulltaxan (1977:975) bl. a. med anledning av avtalet mellan EFTA-länderna och Spanien. Detta avtal har upphört att gälla samtidigt med att Spanien inträdde som medlem i EG. Bemyndigandet bör därför upphävas i den delen.

I motion 1985/86:U505 av Sverre Palm m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande insatser för att främja sysselsättningen inom svensk fiskkonserverindustri.

I motion 1985/86:U507 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att handel med i första hand EG med fisk och fiskeprodukter bör ske på lika villkor.

I motion 1985/86:U525 av Wiggo Komstedt (m) hemställs att riksdagen begär att regeringen upptar förhandlingar med EG syftande till ett avskaffande av all tull på svenska fiskprodukter som exporteras till EG-området.

I motion 1985/86:545 av Karl-Anders Petersson och Pär Granstedt (båda c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avtalet med EG beträffande vissa fiskeprodukter snarast bör omförhandlas i enlighet med det anförda.

Motionerna U505 (s), U507 (m) och U525 (m) väcktes under den allmänna motionstiden och motion 545 (c) med anledning av propositionen. De tre förstnämnda förordar att förhandlingar upptas med EG i syfte att uppnå förändringar av hittills gällande villkor för handeln med fisk. I motion U505 anfördes sålunda att EG:s tull på fiskkonserver från Sverige bör minskas, i motion U507 – som hänvisar till motion 1985/86:Jo413 – att handeln med EG avseende fisk och fiskprodukter bör ske på lika villkor och i motion U525 att all tull på svenska fiskprodukter avskaffas vid export till EG.

Motion 545 anser att det nu undertecknade tilläggsprotokollet snarast bör omförhandlas vad avser vissa fiskeprodukter.

Utskottet

Förslagen i den föreliggande propositionen innebär att Sveriges frihandelsavtal med EG skall gälla även för handeln med Spanien och Portugal, som båda blev medlemmar av EG den 1 januari 1986.

För att uppnå samma villkor som EG har Sverige i ett tilläggsprotokoll till frihandelsavtalet mellan Sverige och den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) överenskommit om en motsvarande sjuårig avvecklingsperiod för tullarna på industrivaror mellan Sverige å ena sidan och Spanien och Portugal å den andra. På samma sätt har ett tilläggsprotokoll ingåtts med Europeiska Kol- och Stålgemenskapen (CECA) om övergångsbestämmelser m. m. för de varor som omfattas av Sveriges frihandelsavtal med CECA.

Liknande överenskommelser har träffats mellan övriga EFTA-länder och EG.

Handeln med fisk och andra jordbruksvaror omfattas inte av frihandelsavtalen med EG och ingår följaktligen inte heller i själva tilläggsprotokollen.

Tilläggsprotokollen innebär att full tullfrihet för industrivaror kommer att råda mellan Sverige å ena sidan och Spanien och Portugal å den andra den 1 januari 1993. Sveriges industrivaruhandel med Portugal var dock redan

tidigare till övervägande del tullfri till följd av EFTA-konventionen. I praktiken kommer därför endast en mindre del av Sveriges handel med Portugal att beröras av tilläggsprotokollet.

För vissa livsmedelsindustriprodukter, som omfattas av EFTA-konventionen men inte ingår i frihandelsavtalet, kommer Sverige och Portugal att återinföra tullar.

När Sverige ingick sitt frihandelsavtal med EG år 1972 åtog sig Sverige ensidigt att suspendera tullen och avgifter på frysta fiskfiléer och på fisk- och skaldjurskonserver (prop. 1972:135). EG har å sin sida periodvis beviljat tullfrihet för Sveriges export av sill, inom ramen för vissa kvoter.

De svenska ensidiga koncessionerna på bl. a. fiskeområdet kommer att gälla även för Spanien och Portugal.

Med Portugals och Spaniens inträde i EG går Sverige miste om vissa tullförmåner som dessa länder tidigare beviljat Sverige på jordbruks- och fiskeområdet. I gengäld har Sverige i en skriftväxling i anslutning till det föreliggande tilläggsprotokollet erhållit tullförmåner i EG för bl. a. frysta ärter, torsk, sill och vissa fiskkonserver. Den tullfria kontingenten för sill kommer sålunda att höjas från nuvarande 10 000 ton till 20 000 ton årligen. Sverige kommer å sin sida att ge EG-länderna rättighet att i den svenska fiskezonen i Östersjön fiska vissa kvantiteter torsk och sill utöver de kvantiteter som årligen överenskomts i förhandlingar mellan Sverige och EG inom ramen för gällande fiskeavtal. Beräkningen av dessa tilläggskvoter framgår närmare av den i propositionen återgivna skriftväxlingen.

Det är enligt utskottets mening välkommet även från svensk synpunkt att de långvariga förhandlingarna mellan EG å ena sidan och Spanien och Portugal å den andra nu kunnat slutföras och att enighet uppnåtts om villkoren för dessa länders inträde i de Europeiska gemenskaperna.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att Sverige och övriga EFTA-länder nu uppnått en överenskommelse med EG som innebär att EFTA-länderna under den sjuåriga övergångsperioden inte får annorlunda handelsvillkor med de nya EG-medlemmarna Spanien och Portugal vad gäller industrivaror än vad de övriga EG-länderna får. Det är också värdefullt att på det hela taget inga nya handelshinder kommer att resas i Europa till följd av EG:s utvidgning. Den uppnådda EFTA-frihandeln kommer i allt väsentligt att kunna bevaras oförändrad.

Utskottet tillstyrker därmed att tilläggsprotokollet och därtill hörande dokument godkänns liksom förslag till Lag om ändring i tullförordningen (bilaga).

Genom den Europeiska gemenskapens utvidgning till tolv medlemsstater och planerna på att fullborda genomförandet av den inre marknaden till utgången av år 1992 blir det än viktigare för Sverige och övriga EFTA-länder att utveckla samarbetet mellan de båda handelsområdena i Västeuropa. En god grund härför har redan lagts genom det gemensamma ministermötet i Luxemburg i april 1984. EG-kommissionen har sedermera föreslagit att kvarvarande handelshinder mellan EG och EFTA skall avvecklas.

I ett anförande på Sveriges industriförbunds årsmöte den 23 april 1986 redogjorde utrikeshandelsministern för Sveriges förbindelser med EG och förhoppningarna om ett närmare samarbete i framtiden. Utrikeshandelsmi-

nistern tillkännagav bl. a. att en särskild samrådsgrupp för EG-frågor kommer att inrättas inom regeringskansliet.

UU 1985/86:26

Den svenska ensidiga koncessionen för vissa fiskprodukter har tidvis kunnat innebära att en viss obalans rått i handelsvillkoren mellan Sverige och EG på detta område. Genom den till tilläggsprotokollen hörande skriftväxlingen om fisk och andra jordbruksvaror har emellertid förutsättningar skapats för en bättre jämvikt i handeln med fiskprodukter. Bl. a. har tullen på fiskkonserver sänkts väsentligt och en betydande tullfri kontingent för sill erhållits. Därmed torde syftet med de under den allmänna motionstiden väckta motionerna U505, U507 och U525 till stor del vara tillgodosett. Några förutsättningar för att uppnå fullständig tullfrihet för fiskeprodukter som Sverige exporterar till EG eller att all handel med dessa produkter skall ske på helt lika villkor torde inte föreligga så länge jordbruksvaror inte omfattas av frihandeln mellan Sverige och EG.

Vad gäller förslaget i motion 545 att tilläggsprotokollet bör omförhandlas för fiskeprodukter vill utskottet bl. a. hänvisa till att skriftväxlingen innehåller regler om att EG:s uttag av fisk i Östersjön skall avpassas efter de överenskommelser om högsta tillåtna fångstmängd som gäller.

Med det anförda torde motionerna U505, U507 och U525 få anses besvarade.

Motion 545, i vilken föreslås att överenskommelsen omförhandlas, avslås.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner tilläggsprotokollet till avtalet mellan Konungariket Sverige och Europeiska ekonomiska gemenskapen med anledning av Spaniens och Portugals anslutning till gemenskapen jämte därtill hörande skriftväxlingar,
2. att riksdagen godkänner tilläggsprotokollet till avtalet mellan Konungariket Sverige, å ena sidan, och medlemsstaterna i Europeiska kol- och stålgemenskapen, å andra sidan, med anledning av Spaniens och Portugals anslutning till gemenskapen,
3. att riksdagen antar inom utrikesdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i tullförordningen (1973:979),
4. att riksdagen förklarar motion 1985/86:U505, motion 1985/86:U507 och motion 1985/86:U525 besvarade med vad utskottet anför om handel med fisk m. m.,
5. att riksdagen avslår motion 1985/86:545 angående omförhandling av överenskommelsen.

Stockholm den 29 april 1986

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Sture Ericson (s), Carl Bildt (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Löw (s), Margaretha af Ugglas (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Rune Ångström (fp), Sten Sture Paterson (m), Nils T. Svensson (s), Bertil Måbrink (vpk), Anna Wohlin-Andersson (c), Hadar Cars (fp) och Görel Thurdin (c).

Omförhandling av överenskommelsen

Görel Thurdin och Anna Wohlin-Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Genom den till" och slutar med "omförhandlas, avslås." bort ha följande lydelse:

Vad gäller motion 545 instämmer utskottet i att den nu föreliggande överenskommelsen är mindre lycklig ur svensk synvinkel. Den tullfrihet som Sverige ensidigt medgivit EG i fråga om beredda fiskprodukter och fiskkonserver ägde ursprungligen en motsvarighet i att EG medgav tullfrihet för svensk sill. Sedan dess har EG återinfört tullar men medgivit vissa tullfria kvantiteter till Sverige.

Att Sverige nu gör ytterligare medgivanden för att få EG att höja denna tullfria kontingent förefaller knappast rimligt.

De fiskerättigheter som enligt avtalet skulle medgivas EG innebär ofrånkomligen förluster för svenskt fiske. Redan ett utökat uppträdande av utländska fiskefartyg i svenska vatten innebär störningar. Till det kommer att torskfisket i Östersjön för närvarande visar en vikande utveckling och att därför en ökad konkurrens om torsken kommer att leda till försämrade fångster för enskilda fiskare. Utskottet anser att regeringen bör ta initiativ till nya förhandlingar i detta avseende. Därmed ansluter sig utskottet till förslaget i motion 545. Motionerna U505, U507 och U525 får anses besvarade med det anförda.

dels att utskottets yrkande i mom. 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:545 ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Härigenom föreskrivs att 4 § tullförordningen (1973:979) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §¹

Regeringen kan förordna om avvikelser från denna förordning och från tulltaxan (1977:975)

1. med anledning av konventionen angående upprättande av Europeiska frihandelssammanslutningen och associationsavtal slutet i enlighet med konventionens bestämmelser.

2. med anledning av avtalet mellan EFTA-länderna och Spanien,

3. med anledning av Sveriges avtal med Europeiska ekonomiska gemenskapen och med Europeiska kol- och stålgemenskapen jämte dess medlemsstater.

4. med anledning av Sveriges avtal med Danmark om handeln mellan Sverige och Grönland,

5. för varor från utvecklingsländerna,

6. för varor från Färöarna.

Regeringen kan förordna om avvikelser från denna förordning och från tulltaxan (1977:975)

1. med anledning av konventionen angående upprättande av Europeiska frihandelssammanslutningen och associationsavtal slutet i enlighet med konventionens bestämmelser,

2. med anledning av Sveriges avtal med Europeiska ekonomiska gemenskapen och med Europeiska kol- och stålgemenskapen jämte dess medlemsstater.

3. med anledning av Sveriges avtal med Danmark om handeln mellan Sverige och Grönland,

4. för varor från utvecklingsländerna,

5. för varor från Färöarna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

¹ Senaste lydelse 1985:313.

